

Завештања Стефана Немање
светом Сави и српском народу

БИЛЕФЕЛД
1998.

*Вечерње искање моје услиши, Господе,
и благо срце своје, за мене на трен отвори
па осоколи да изустим, ако се узмогнем,
што мним и тајим, што зборим и творим
и што туђе и своје самарим и патим.*

*Вечерње ово искање моје услиши, Господе,
и милостив мени маломе буди.*

*Љубљено чедо моје, светлости очију мојих,
утехо и хранитељу старости моје,
приближи се време мог одласка.
Послушај моје задње речи,
и нека не пресакну источници живота твога,
сачувај их у своме срцу.*

*Уклони од себе оштра уста,
и увредљиве усне далеко од себе одбаци.
Очи твоје нека прво гледају
и веће твоје да мигом указују
на оно што је праведно.*

*Право ходи ногама својим
и испољавај путеве своје,
не скрећи ни лево ни десно,
јер путеви који су с десна, зна Бог,
а они с лева су развраћени.
А ти учи оно што је право,
а хођење твоје у миру да буде.*

*Чедо моје, рука ти је вешта перу и хартији,
Бог те је одредио да нас ти први читко
запишеш у књигу народа на овоме свету,
да се заувек зна, да смо били, да јесмо и да ће нас
бити.*

*Јер народ који нема своје књиге и свога
писма, не може се назвати народом.*

*Написана реч траје дуже од уста
која су је изговорила и грла из којих је довикнута и
ушију које су је чуле.
Траје вечно.*

*Када је за хиљаду година нађу на папиру
или кожи - прозбориће.
Говор је разговор с треном,
писање је разговор с вековима,
и ми морамо започети наш велики разговор
са нашим потомцима у вјек и вјекова.
А ти ћеш бити првак писане баштине
Немањићке и народне;
и бићеш првозаточеником нежности
и мудрости предака и витеза, који на води
и ветру писаху завете и заповести.*

Запиши, чедо моје:

*Кад сам се родио имао сам све,
а добио име Немања - онај који ништа нема.
друго ми је име Стефан - онај који носи
венац овенчани, а на моју главу није пао
ни венац ни круна.*

*Сада сам Симеон монах, а од свог имања
остало ми је ово оронуло тело, а од власти
гола душа.*

*Сад ово тело предајем земљи
по којој је ходило,
а душу своју грешну препуштам теби,
чедо моје, да је молитвено очистиш од
грехова пред судијом небеским.*

*Дим је живот наш, пара, земља и прах,
за мало се јавља и брзо нестаје.*

*Мали је труд живота нашег, а велико и
бесконечно добро које за собом остављамо.*

*Зато запиши сине:
Градите, градите чврсте задужбине које ће
надживети све што је људско и пролазно.
У томе је спас и напредак.
градите за данас, градите за сутра,
али градите и за векове.*

*Кад се гради за народ, онда то мора бити
трајно и јако као и сам народ.
Кад човек зида кућу, не зида је за себе,
него за своју децу и унучад. Тако настаје
породица и домаћинство.*

*Кад владар зида цркву, не зида је за себе,
ни за своје синове, ни за своју унучад,
него је зида за народ који ће је вековима
походити. Тако се ствара држава.*

*А Црква је велика корабља,
лађа која плови према дубоким
и нама незнаним временима и просторима.
У који год век доплови показаће и нас
нашим још нерођеним потомцима.*

*Када сам зидао Студеницу питао сам
протомајстора: колико ће трајати ова градња ? -
Седам, одговорио је кратко.*

Много, протомајсторе !

*- Ако ти је градим најмање седам лета, трајаће
ти најмање седам векова.*

*А за колико је, протомајсторе, људи могу
разрушити ?*

- Људи, за седам дана.

*А ни после седам векова Студеница ти неће
нестати, јер ћу је градити тако да буде
величанствена и прелепа.*

*У општем потону времена, само су такве
корабље попут Нојеве лађе кадре да нас спасу
највећег од свих понора -
од заорава !*

Чедо моје драго, одгојено мноме,
знано је свима како је Бог својим промислом
поставио мене да владам, и како у почетку нађох
упропашћену земљу и помоћу Божијом и Пресвете
Владичице наше Богородице, колико сам моћи имао,
не лених се, нити мира себи дадох, док све не
поправих.

А то није било лако на овом раскршћу
путева између Истока и Запада.

Јер Исток је мислио да смо ми Запад,
а Запад да смо ми Исток.

Неки су погрешно тумачили наше место у овом
сукобу струја, па су говорили да нисмо ни једно ни
друго, а неки да смо искључиво једно или друго.

А ми смо судбином предодређени да будемо
исток на западу, а запад на истоку.

Ми смо давно ушли у ове земље да их
настанимо, обрадимо и загосподаримо њима.

Стотине година ми смо већ ту, а још се у нама није
смирио луталачки нагон.

Кипи и превире се овај народ и отиче на све стране
као младо вино, а народ чини земља. Он није јато
птица које се селе са југа на север и са севера на југ,
па слете на земљу да се назобљу зрневља или се
зауставе само да се напоје воде.

*Ми смо постали народ тек овде
када смо се на истој земљи почели
рађати и умирати, и када смо на истој земљи
почели садити и сејати, па брати и жњети.
Ако народ има мајку, онда му је мајка
земља на којој живи.
Она нас увек изнова рађа и брани.
Земља је вечита родилца народа.*

*Узмите зато своју земљу и не испуштајте је
никада и низашта из својих руку.
Јер сте са том земљом у руци - народ,
а без те груде, празних шака, само скитнице међу
народима.*

*И крв чини народ. Крв је вечна.
Крв новорођеног детета стара је хиљаду
година.*

*Крв у његовим жилама, то је она стара крв
која је протицала у жилама његових предака
још пре хиљаду година.*

*Као што велика река увек тече кроз клисуре и
поља, тако кроз време тече крв и претаче се
из нараштаја у нараштај, из века у век.*

*Шта је онда човек, него мали суд у коме се
вечна и света крв преноси са поколења на
поколење.*

*И зато, не презирите своје по крви, јер и ви
сте из истог земнога праха као и они.*

*И не враћајте зло злим, него делите хлеб
свој онима који гладују.*

Бескровне и нисте уводите у дом свој.

Одевајте наге ; милујте и храните сирочад.

*Ако усхнете да ме послушате, земаљског
блага ће те уживати, ако не хтеднете и не
послушате ме,
оружје ће вас појести.*

⌘

*И гробови наших предака чине народ.
Ако ти нико живи не може казати
докле допире твоја земља,
потражи кости и гробове својих предака
и мртви ће ти казати истину.
А гробља су тиха сеоца у којима
још увек бораве, заувек спавају у миру
непробудном, тела наших предака.
Без овога под земљом, чедо моје мило,
оног најнезнатијег и незнаног, не би било
овога на земљи, а сада знаног и именитог.*

*Има нешто што се на земљи
никако не може.*

*Зато сваки народ над својом главом
има своје Небо. Тамо им је све, што им није на
земљи.*

*Горе је све што овде немамо, горе је све
што чекамо. И запиши, чедо моје, човеково тело
је на земљи, а његова душа вије се Небу.*

*Тако и тело народа борави на земљи,
а његова душа обитава на Небу.*

*Само народ који нема душу, нема свога Неба.
Нема народа док не задобије своје царство на
земљи, и нема народа ако не
задобије своје Небо и своје царство небеско.*

И песма, чедо моје, чини народ.

Свака птица својим гласом пева, и сваки народ има свој глас и своју песму по којој се познаје.

И као што птица никад не изневери свој пев, тако и народ не може певати туђим гласом и туђу песму.

*Шта би, чедо моје, било да славуј загракће, а ластавица запућпуриће?
Није зло знати и чути туђу песму, зло је заборавити и не знати своју.*

Ако је ишта у човеку анђеоско и божанско, онда је то песма. У песми душа народа обитава.

Све што се обичном речју и причом не може исказати, стаје у песму и свирку.

Зато пазите добро да вам никад пред кућом не засвира туђа песма и не заигра туђе коло.

Чувајте, чедо моје мило, језик као земљу.
Реч се може изгубити као град, као земља,
као душа. А шта је народ, изгуби ли језик,
земљу и душу ?
Народ који изгуби свој језик, престаје бити
народом.
Два народа могу се бити, могу се и мирити,
два језика се никад помирити не могу.
Кад год се два језика сусретну и измешају,
онда су као две војске - на живот и смрт.
Док се год у тој битци чују један и други
језик, борба је равноправна. Кад почиње да се
боље и више чује један од њих, тај ће победити.
Најпосле се чује само један. Битка је завршена.
Нестао је један језик, нестао је један народ !
Тамо где одзвања наша реч, где се још глагоља и
де се, као стари златник, обрће наша реч знај, то
је још увек наша држава,
без обзира ко у њој влада.
Цареви се смењују, државе пропадају, а језик
и народ су ти који остају. Кадтад народ
ће се спојити чим пукну бране које га раздвајају.
А језик је та вода с обе стране бране,
која ће, као тиха и моћна сила која брегове рони,
опет спојити народ у једно отачаство и једну
државу.

*Не тугуј, чедо, гледајући мој растанак,
јер је ова чаша за све општа. Јер ако
се овде растајемо, онда ћемо се састати
тамо где више нема раздвајања.*

*Радуј се, чедо моје, ја сам сретан овде
у овом храму Пресвете Богородице наше.*

*Наш Хиландар запловио је према вековима.
у њега смо узидали себе, засновали нашу
веру и мисао самосталној српској цркви и
и слободној држави српској.*

*И кроз долазеће векове наши далеки потомци
препознаће нас у Хиландару. Знаће ко смо
и какви смо били, и биће поносни што нас имају,
поуздано знам.*

*Поносиће се што су племе Немањићко, што су
Хришћани и што су вере православне.*

*А сада те молим, чедо моје, да у погодно
време, када буде воља Божија, покупиш кости
грешнога тела мојега и пренесеш их у манастир
Студеницу.*

"Завештања Стефана Немање"

Приредио Миле Медич из избора старих записа